METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

Adviescommissie Ev 19 april 2023

Agenda

Datum	19-04-2023
Aanvang	18:00
Locatie	Tuesday (Weena 690, 3012CN Rotterdam, Millenium Tower – 23e etage – ingang Marriott Hotel)
Voorzitter	K.J. Kayadoe
Eindtijd	20:00

01.00 Opening en mededelingen

1.0 AC EV Agenda 19 april

02.00 Strategische Agenda 2023 – 2026: met elkaar, voor elkaar (adviserend)

2.1 Zienswijzen Strategische Agenda totaal gebundeld
2.0 Agendapost Ac's advies rode draden Strategische Agenda def

03.00 Doorontwikkeling vergaderwijze Adviescommissies

04.00 Themasessie: Versterken MKB

4.0 Memo themasessie Versterken MKB

05.00 Vaststellen conceptverslag 22 maart 2023

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

5.0 Concept verslag ACEV 22 maart 2023

06.00 Rondvraag

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

AGENDA

Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat
Woensdag, 19 april 2023, 18.00-20.00

Tuesday (Weena 690, 3012CN Rotterdam, Millenium Tower – 23e etage – ingang Marriott Hotel)

Een broodmaaltijd voor de commissieleden staat vanaf **17.30 uur** klaar.

1. **Opening en mededelingen**

2. **Strategische Agenda 2023 – 2026: met elkaar, voor elkaar (adviserend)**
   Bijlage (1x): agendapost, rode draden

   Gevraagd aan de adviescommissie:
   Het algemeen bestuur te adviseren over:
   - de wijze waarop de rode draden vanuit de zienswijzen in de Strategische agenda worden verwerkt, of;
   - bij de uitwerking van de Strategische agenda worden opgepakt.

   Het advies uit te brengen aan de hand onderstaande vragen in de agendapost:
   1) Herkent u zich in deze algemene bevindingen en wat wilt u meegeven?

   2) In de Strategische Agenda maken we scherpe keuzes om impact te maken op de thema's bereikbaarheid en mobiliteit. Vanuit die gedachte wordt niet langer de inhoud van bestuurlijke tafels gefaciliteerd, maar bij een eventueel belang wordt wel de tafel gefaciliteerd als huis van de regio. Wat vindt u van deze voorgestelde aanpak bij de bestuurlijke tafels?

   3) Wat vindt u van de aanpak om bij de uitwerking van de Strategische Agenda het thema 'Brede welvaart' met elkaar te verkennen, vorm te geven en vervolgens concreet te vertalen naar de zes opdrachten?

   Toelichting:
   Op 26 mei a.s. stelt het algemeen bestuur de Strategische Agenda MRDH vast, hiervoor was tot en met 10 maart de zienswijzeprocedure. Uit de zienswijzen en reflecties is een aantal rode draden gedestilleerd. Het zijn vier punten die in zijn totaliteit meerdere keren worden benoemd. Deze punten leiden in ieder geval tot een aanpassing in of tot een uitwerking van de Strategische Agenda. Deze punten liggen ter bespreking voor in de adviescommissies. De vier punten van de rode draden zijn ieder voorzien van een voorstel. De eerste twee voorstellen richten zich meer op het Economisch Vestigingsklimaat (EV) en voorstellen 3 en 4 hebben meer betrekking op de Vervoersautoriteit (Va). In de adviescommissie EV staat advisering op punt 1 en 2 dan ook centraal; in de adviescommissie Va zal het zwaartepunt liggen op punt 3 en 4.

   Op 12 en 13 april zijn er voor de leden van de adviescommissie ook digitale technische informatiesessies voor nadere toelichting over de rode draden.

3. Doorontwikkeling vergaderwijze Adviescommissies
Bijlage (1x): memo (nazending)

Toelichting volgt in nazending.

4. Themasessie: Versterken MKB
U wordt gevraagd inhoudelijk te reageren op onderstaande stellingen:

- Om het brede mkb mee te laten gaan in de grote transities (verduurzaming, digitalisering, vernieuwende arbeidsmarkt) is ondersteuning van de overheid nodig.
- Vanwege het versnipperde aanbod van dienstverlening aan het mkb moet de MRDH alleen bestaande projecten/initiatieven steunen.

Toelichting:
Op 19 april vindt de tweede themasessie plaats in de AcEV. Dit keer staat de sessie in het teken van versterken MKB. In bijgevoegde memo wordt kort ingegaan op het belang van het mkb voor onze regio, wat er de afgelopen jaren is ontwikkeld door de MRDH, de rol van verschillende stakeholders en/of dienstverlenende partijen en er wordt vooruit gekeken naar een nieuwe mkb-aanpak van de MRDH. Dit memo kunt u gebruiken als achtergrond op de themasessie. Op 19 april gaan we met u in gesprek aan de hand van bovenstaande stellingen.

5. Vaststellen conceptverslag 22 maart 2023
U wordt gevraagd het verslag van de adviescommissie van **22 maart 2023** vast te stellen.

6. Rondvraag
U kunt uw eventuele inhoudelijke vragen die u bij de rondvraag wilt stellen van te voren mailen aan s.akay@mrdh.nl

Volgende vergadering:
Woensdag, 21 juni 2023, 18.00-20.00
nnb

Belangstellenden die gebruik willen maken van het spreekrecht dienen dit tenminste 24 uur voor de aanvang van de vergadering kenbaar te maken (via s.akay@mrdh.nl) onder vermelding van hun naam en het onderwerp waarover gesproken zal worden en het belang dat daarbij aan de orde is. Het spreekrecht heeft uitsluitend betrekking op de in de agenda vermelde onderwerpen. Bij opening van de vergadering, wordt aan belanghebbende het recht verleend in te spreken. Iedere spreker krijgt maximaal vijf minuten spreektijd. Indien er meerdere sprekers zijn bepaalt de voorzitter in overleg met de commissie de totale voor belanghebbende beschikbare spreektijd en de volgorde van sprekers.

Het bestand 2.1 Zienswijzen Strategische Agenda totaal gebundeld kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.
Het originele bestand kunt u hier vinden:
https://mrdh.notubiz.nl/document/12600510/1/f791ea29-20d3-4692-82d2-a2b27c5cad5e

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

Adviescommissie Vervoersautoriteit & Economisch Vestigingsklimaat

19 april 2023

Onderwerp	**Strategische Agenda 2023 – 2026: met elkaar, voor elkaar**
Bestuurlijk trekker	Het dagelijks bestuur
Gevraagd advies	Het algemeen bestuur te adviseren over: • de wijze waarop de rode draden vanuit de zienswijzen in de Strategische agenda worden verwerkt, of; • bij de uitwerking van de Strategische agenda worden opgepakt.
Korte inhoud van voorstel	**Inleiding** De concept-ontwerp Strategische Agenda 2023-2026 geeft richting aan de wijze waarop de metropoolregio Rotterdam Den Haag werkt aan het vernieuwen van de economie en het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio. De Strategische Agenda (SA) benoemt vier grote opgaven voor de regionale samenwerking die leiden tot zes concrete opdrachten. De Strategische Agenda heeft ter inzage gelegen van 16 december 2022 tot en met 10 maart 2023. In deze periode heeft elke gemeente een zienswijze ingediend. Ook hebben in november 2022 de bestuurscommissies en adviescommissies reflecties meegegeven op het concept-ontwerp. Alle zienswijzen worden individueel beantwoord en wanneer de zienswijze leidt tot aanpassingen worden deze na besluitvorming in het Algemeen Bestuur doorgevoerd **Algemene reflecties en constateringen n.a.v. de zienswijzen.** De gemeenten hebben positief gereageerd op het uitgebreide proces dat doorlopen is bij de totstandkoming van de Strategische Agenda. De agenda wordt gezien als een concreet en herkenbaar product en de gemeenten zijn positief over de vorm en inhoud. Bij de totstandkoming van de Strategische Agenda is veel energie ervaren waarbij vanuit alle gremia actieve betrokkenheid was. De inzet van de verschillende gremia met de juiste voorbereiding waren de sleutel tot een goed proces en het goede gesprek. Deze energie en inzet alsook de constructieve samenwerking waarderen we en houden we graag met elkaar vast. Uit de zienswijzen blijkt dat de wijze waarop gemeenteraden betrokken willen worden bij de uitvoering van de zes opdrachten uit de Strategische Agenda een belangrijk aandachtspunt is. De betrokkenheid die ervaren is bij de totstandkoming van de Strategische Agenda is van groot belang om ook tot uitvoering te komen. Daarom kiezen we ervoor om deze manier van werken te continueren. Verder zijn er bij de zes opdrachten indicatoren beschreven die meetbaar zijn. Na twee jaar wordt gemonitord of de ambities op koers liggen of eventueel aangepast moeten worden om deze doelen te bereiken. Dit moet gemeenteraden uiteindelijk helpen om, via de begroting/jaarrekening en via de tweejaarlijkse monitoring, waar nodig goed bij te kunnen sturen op de ambities en activiteiten die de MRDH uit voert om invulling te geven aan de opgaven uit de Strategische Agenda. Tenslotte zullen we bezien hoe de rol van de Ac's en daarmee de positie van raadsleden verder versterkt kan worden. De evaluatie van de Gemeenschappelijke Regeling die in 2024 wordt uitgevoerd speelt daarbij een belangrijke rol, we zullen daarnaast al eerder kijken hoe we de betrokkenheid van de raden verder kunnen versterken. De adviescommissies krijgen daarvoor separate voorstellen voorgelegd. De inhoudelijke agenda is ambitieus. De zienswijzen benadrukken de gekozen koers en daarmee ook de aangebrachte focus en gemaakte keuzes. Gerichte en effectieve inzet van de metropoolregio én de 21 gemeenten maken de manier waarop de agenda uitgevoerd gaat worden compleet. In de P&C-cyclus leggen we verantwoording af over de voortgang van de uitvoering. Voor het gezamenlijk realiseren van de doelen wordt de

	flexpool opgezet. Hierdoor kunnen gemeenten indien gewenst tijdelijk met extra capaciteit de doelen (versneld) realiseren. Vraag: Herkent u zich in deze algemene bevindingen en wat wilt u meegeven? **Rode draden - adviesvraag aan de adviescommissies** Uit de zienswijzen en reflecties is een aantal rode draden gedestilleerd. Het zijn vier punten die in zijn totaliteit meerdere keren worden benoemd. Deze punten leiden in ieder geval tot een aanpassing in of tot een uitwerking van de Strategische Agenda. Deze punten liggen voor ter bespreking. De vier rode draden zijn ieder voorzien van een voorstel. De eerste twee voorstellen richten zich meer op het Economisch Vestigingsklimaat (EV) en voorstellen 3 en 4 hebben meer betrekking op de Vervoersautoriteit (Va). *Punt 1: Voortzetting van de bestuurlijke tafel Groenblauwe Leefomgeving & Bestuurlijk netwerk Energietransitie* Duiding n.a.v. de zienswijzen: De MRDH faciliteert de bestuurlijke tafel groenblauwe leefomgeving en het bestuurlijk netwerk energie. De bestuurlijke tafel groenblauwe leefomgeving maakt zich sterk voor de ontwikkeling van de leefbaarheid, vitaliteit en authenticiteit van het landschap én het stedelijk gebied. Het bestuurlijke netwerk energie zet zich in op versterking van de (regionale) samenwerking op dit onderwerp, met als doel sneller tot actie te komen om zo de ambities op het gebied van energietransitie te realiseren. De provincie Zuid-Holland is het bevoegd gezag op de ontwikkeling en het beheer van natuur- en recreatiegebieden (groenblauw). Naar aanleiding van het concept ontwerp van de Strategische Agenda is aangegeven dat de MRDH de facilitering van de bestuurlijke tafel Groenblauwe Leefomgeving en het Bestuurlijk Netwerk Energietransitie beëindigd. Voorstel: We onderschrijven het belang van een groene, waterrijke omgeving als een voorwaarde voor een gezonde en prettig leefbare omgeving. Mensen varen er wel bij en het versterkt het vestigingsklimaat. De afgelopen jaren faciliteerde de MRDH onder meer de bestuurlijke tafel groenblauwe leefomgeving. We maken naar aanleiding van diverse zienswijzen onderscheid tussen het faciliteren van tafels en inhoudelijk verantwoordelijk zijn voor het realiseren van de doelen van de tafels. Wat betreft het faciliteren van deze tafels wordt voorgesteld dit te blijven doen en hierop de Strategische Agenda aan te passen. Faciliteren betekent dat de MRDH het huis van de regio beschikbaar stelt met de daarbij benodigde faciliteiten zoals een ruimte en koffie en MRDH behulpzaam is bij het organiseren van de overleggen. De MRDH is daarbij niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ontmoetingen. Mocht het leveren van inhoud aan de orde zijn voor de onderwerpen bereikbaarheid of economie dan doet de MRDH dit als lid van de tafel. Wat betreft de inhoudelijke overdracht wordt, zoals eerder benoemd, zorggedragen voor een goede overdracht met als richtdatum 1 januari 2024. *Vraag:* In de Strategische Agenda maken we scherpe keuzes om impact te maken op de thema's bereikbaarheid en mobiliteit. Vanuit die gedachte wordt niet langer de inhoud van bestuurlijke tafels gefaciliteerd, maar bij een eventueel belang wordt wel onze vergaderruimte beschikbaar gesteld. Wat vindt u van deze voorgestelde aanpak bij de bestuurlijke tafels? *Punt 2: Doorvertaling van welvaart & welzijn* Duiding n.a.v. de zienswijzen: De MRDH werkt aan een betere bereikbaarheid en het vernieuwen van de economie. Dit doen we voor de groei van de welvaart (mate waarin iemand in zijn behoefte kan voorzien) en het welzijn (mate van (im-)materiële tevredenheid) van de inwoners uit deze regio. Volgens de gemeenten is het onduidelijk in hoeverre welvaart en welzijn toepasbaar zijn op de zes opdrachten. Voorstel: de MRDH werkt concreet uit hoe welvaart en welzijn (ook wel brede welvaart genoemd) in de zes opdrachten wordt toegepast. Wat verstaan de 21 samenwerkende gemeenten onder brede welvaart? Op welke manier meet je welvaart en welzijn? En wat kan de MRDH daar vanuit haar taken aan bijdragen?

	Vraag: Wat vindt u van de aanpak om bij de uitwerking van de Strategische Agenda het thema 'Brede welvaart' met elkaar te verkennen, vorm te geven en vervolgens concreet te vertalen naar de zes opdrachten? *Punt 3: Rol van de MRDH en lokale uitdagingen* Duiding n.a.v. de zienswijzen: Diverse gemeenten hebben lokale, infrastructurele uitdagingen aangegeven in de zienswijzen. Zij vragen aan de MRDH om vanuit een regionale rol een bijdrage te leveren aan een lokaal vraagstuk (waarbij niet altijd helder is of er ook een regionaal belang aan de orde is). Niet voor alle gemeenten is op alle momenten helder vanuit welke rol MRDH acteert of kan acteren en wanneer regie vanuit de regio kan worden ingezet. Voorstel: In de zienswijzen wordt in elk individueel geval toegelicht welke rol de MRDH heeft binnen het project of programma. In algemene zin kan aan de voorkant van een project of programma scherper en duidelijker worden aangegeven of de MRDH een rol heeft en zo ja, wat de rol van de MRDH is en waarom. Voorgesteld wordt aan de hand van de Strategische Agenda door te praten over de rol van de MRDH bij infrastructurele projecten en dat vast te leggen. *Vraag*: Kunt u zich vinden in het voorstel om aan de hand van het gesprek scherper in beeld te brengen wie welke rol heeft? *Punt 4: Doorontwikkelen visie op het netwerk en in het bijzonder openbaar vervoer* Duiding n.a.v. de zienswijzen: Vanuit de gemeenten komt de wens om een hernieuwde visie te hebben op de toekomst van het openbaar vervoer. Gemeenten maken zich zorgen over de toekomst van het OV in onze regio. De komende jaren zijn er, door verandering van reisgedrag en reizigersherstel en opgaven als verstedelijking, verduurzaming en leefbaarheid, veel ontwikkelingen die van grote invloed zijn op het OV. Het OV speelt een belangrijke rol in het bereikbaar houden en beter bereikbaar maken van onze regio. Daarbij staat het OV niet los van andere modaliteiten, gemeenten vinden dat het openbaar vervoersysteem beter ingebed kan worden in het multimodale vervoerssysteem, wat de bereikbaarheid vergroot. Kortom, er is een breed palet aan vragen binnen gekomen over hoe de MRDH aankijkt tegen de ontwikkeling van het OV. Voorstel: In 2024 gaat de MRDH een visie te maken op het hele mobiliteitssysteem in onze regio voor 2040 voor zowel auto, fiets als OV, als tactische uitwerking van de Strategische Agenda. De afgelopen jaren stonden in het teken van herstel van het openbaar vervoer. Nu wil de MRDH zo snel mogelijk gaan werken aan een vernieuwd perspectief voor het openbaar vervoer, in samenhang met de modaliteiten fiets en auto. *Vraag:* Wat vindt u van het voorstel om in 2024 te starten met het opstellen van een visie op het OV als uitwerking van de ambities uit de Strategische Agenda? (en met inachtneming de bezuinigingen vanwege achterblijvende reizigersaantallen)
Communicatie	Het proces om te komen tot de vaststelling van de Strategische Agenda ziet er als volgt uit: - 12 en 13 april — Online informatiesessie voor de adviescommissies over de rode draden en zienswijzen - 19 april — Adviescommissies, adviseren over de rode draden - 10 mei — Bestuurscommissies wordt geïnformeerd over de rode draden en zienswijzen - 12 mei — Dagelijks bestuur geleidt de vaststelling van de Strategische Agenda en de Nota van beantwoording op de zienswijzen door naar het algemeen bestuur. - 26 mei — Algemeen bestuur stelt de Strategische Agenda en de Nota van beantwoording op de zienswijzen vast en er vindt een persmoment plaats.

Bijlagen	Bijlage 1: De Zienswijzen Strategische Agenda totaal gebundeld	
Gevolgde procedure	**Bestuurscommissie**	n.v.t.
Verdere procedure	**Bestuurscommissies**	10 mei 2023
	Zienswijzetermijn	Heeft al plaatsgevonden
	Dagelijks bestuur	12 mei 2023
	Algemeen bestuur	26 mei 2023

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

Westersingel 12
Postbus 21012
3001 AA Rotterdam

Telefoon 088 5445 100

E-mail: informatie@MRDH.nl
Internet: www.mrdh.nl

Bankrekeningnummer:
NL96 BNGH 0285 1651 43

KvK nummer:62288024

M E M O

Aan	Adviescommissie EV	**CC**		**Datum**	5 april 2023
Van	Corjanne Oskam/ Cees Stoppelenburg				
Telefoon		**Onderwerp**	Themasessie 'Versterken MKB'		

Op 19 april vindt de tweede themasessie plaats in de AcEV. Dit keer staat de sessie in het teken van versterken MKB. In dit memo wordt kort ingegaan op het belang van het mkb voor onze regio, wat er de afgelopen jaren is ontwikkeld door de MRDH, de rol van verschillende stakeholders en/of dienstverlenende partijen en er wordt vooruit gekeken naar een nieuwe mkb-aanpak van de MRDH. Dit memo kunt u gebruiken als achtergrond op de themasessie. Op 19 april gaan we ook met u in gesprek aan de hand van een aantal stellingen. Hieronder hebben we alvast een tweetal mogelijke stellingen benoemd, zodat u daar alvast over na kunt denken.

Stellingen

- Om het brede mkb mee te laten gaan in de grote transities (verduurzaming, digitalisering, vernieuwende arbeidsmarkt) is ondersteuning van de overheid nodig.
- Vanwege het versnipperde aanbod van dienstverlening aan het mkb moet de MRDH alleen bestaande projecten/initiatieven steunen.

Dit memo is als volgt ingedeeld:

1. Belang mkb en de opgave voor een toekomstbestendige economie
2. Relatie met de Strategische Agenda MRDH
3. Definities mkb, breed mkb, startups en scale ups
4. Terugblik aanpak MRDH 2018-2022
5. Vooruitblik aanpak MRDH 2023-2026

Bijlage 1: feiten en cijfers
Bijlage 2: typologie dienstverlenende partijen

1. De opgave: MKB klaar voor de toekomst?

Van de Nederlandse bedrijven behoort 99,9% tot het mkb en zijn deze gezamenlijk verantwoordelijk voor meer dan 60% van het BBP en meer dan 70% van de werkgelegenheid (NCvO, 2022). Het mkb is een belangrijke drager van onze regionale economie. Het midden- en klein bedrijf creëert het overgrote deel van de werkgelegenheid in de regio. Veel inwoners in de metropoolregio Rotterdam Den Haag wonen én werken ook in de regio. Daarnaast zijn mkb'ers vaak in hun eigen omgeving actief: leveren hun diensten of producten aan in de regio, maar zijn ook betrokken bij de samenleving door bijvoorbeeld de steun aan maatschappelijke organisaties. Het mkb is een belangrijke factor voor de leefbaarheid van steden, dorpen, kernen en wijken.

- *Uitdagingen voor het MKB*

Het mkb kent een aantal structurele uitdagingen, zoals behoefte aan kapitaal en beperkte groeimogelijkheden van een bedrijf door gebrek aan ruimte en talent. Actuele uitdagingen voor het mkb zijn met name de nijpende personeelstekorten die in veel sectoren gevoeld wordt en de stijgende energiekosten. Om grotere transities, zoals de energietransitie, verduurzaming en digitalisering in de regionale economie te versnellen is de flexibiliteit en capaciteit om te veranderen bij het mkb noodzakelijk. Juist binnen het mkb hebben veel bedrijven moeite om nieuwe ontwikkelingen of technologieën toe te passen in hun bedrijf. De opgave, als overheid, is om ondernemers proactief te ondersteunen en te activeren om hun bedrijfsvoering te vernieuwen en daarmee toekomstbestendig te maken.

- *Ondernemersdienstverlening*

Er zijn een scala aan dienstverlenende partijen. Naast andere overheidsorganisaties zijn er ook nog non-profitorganisaties, brancheverenigingen en private dienstverleners die diensten verlenen aan het mkb. In bijlage 2 vindt u een overzicht van de verschillende typen dienstverleners die u van elkaar kunt onderscheiden. Aangezien de MRDH zelf geen directe diensten verleent aan het mkb, kan de MRDH ook onder de beleids- en regiefunctie geschaard worden.

In de basis is dienstverlening aan ondernemers gericht op het informeren, adviseren en effectief doorverwijzen van de ondernemer. Daarnaast zijn er ook allerlei (regionale) regelingen, subsidies of programma's waar mkb'ers aan mee kunnen doen of aan kunnen vragen. Een goede, gerichte en (pro)actieve publieke dienstverlening is nodig om het mkb te helpen naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Dit is een conclusie uit het advies van het Nederlands comité voor Ondernemerschap.

- *Verbeteringen in de ondernemersdienstverlening*

De opgave is om de dienstverlening aan het mkb optimaal in te richten waarbij mkb'ers proactief geholpen worden en gestimuleerd worden om hun bedrijf te vernieuwen. Echter, de huidige staat van ondernemersdienstverlening van zowel publieke als private dienstverleners is dat deze erg versnipperd is. Voor ondernemers is het daardoor moeilijk om de juiste informatie of advies snel en toegankelijk te vinden bij de juiste dienstverlener (KplusV, 2021). Ook daar ligt dus een uitdaging om te zorgen voor een betere vindbaarheid en bereikbaarheid van de dienstverlening en te zorgen voor een betere samenwerking en afstemming tussen dienstverlenende partijen.

2. Concept-ontwerp Strategische Agenda: wat wil de MRDH doen voor het MKB?

Vertrekpunt voor deze themasessie is de concept Strategische Agenda die onder opdracht 2 Toekomstbestendige economie stimuleren het volgende beschrijft:

> *"Er is een grote groep **mkb** in de metropoolregio die behoefte heeft aan toegang tot informatie en advies om tijdig beslissingen te nemen om hun bedrijf gezond te houden, weer gezond te maken of tijdig te stoppen. Ondernemers hebben behoefte aan een transparant systeem van dienstverlening waarbij het aanbod van verschillende partijen onderling samenhangt, transparant en begrijpelijk is. Dit is in de praktijk nog te weinig het geval.*
>
> *Rollen: De MRDH helpt haar individuele gemeenten om de dienstverlening aan het mkb te verbeteren. Enerzijds door de samenhang tussen initiatieven te versterken en zo schaalvoordeel te krijgen én anderzijds door gericht te werken aan versterking van het accounthouderschap van gemeenten richting mkb. De focus ligt daarbij op toegepaste innovatie. De MRDH draagt financieel bij aan initiatieven van individuele*

gemeenten om hun mkb'ers te ondersteunen en de lessen te delen met andere gemeenten, onder voorwaarde dat deze initiatieven regionaal economische impact hebben of krijgen."

Raakvlakken met de andere thema's binnen Economisch Vestigingsklimaat zijn innovatie-ecosysteem en innovatieprogramma's, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en vernieuwen van werklocaties.

- *Versterken innovatie-ecosysteem en innovatieprogramma's*

De focus ligt hierin op startups, scale ups en innovatief mkb. Voor specifiek startups en scale ups verkent de MRDH met gemeenten hoe ze vanuit een regionale aanpak het vestigingsklimaat voor startups en scale ups kunnen versterken. Startups zijn vaak de motor van de vernieuwing in het mkb en de uitdagingen waar zij voor staan verschillen met de rest van het mkb. Daarom vereist de ondersteuning aan startups en scale ups een eigen aanpak. Met sectorale innovatieprogramma's en andere innovatieve projecten op economische toplocaties stimuleren we dat innovatieve bedrijven sneller hun vernieuwende producten en diensten kunnen ontwikkelingen en toepassen in testomgevingen.

- *Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt*

Een grote opgave, ook binnen het MKB, is het vinden van goed geschoold personeel. De MRDH focust op samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid op mbo- en hbo-campussen. De projecten hierbij door gemeenten worden ontwikkeld samen met onderwijs en bedrijfsleven zijn ook ondersteunend aan het regionale mkb. Deze projecten richten zich op het aantrekken van nieuwe studenten, het omscholen/bijscholen van bestaand personeel, maar ook wordt de betrokkenheid van bedrijfsleven gestimuleerd. Een voorbeeld zijn opdrachten/vraagstukken uit het bedrijfsleven waar studenten mee aan de slag gaan. Zo ontvangen ze bij het World Horti Center in Westland zelfs meer bedrijfsopdrachten dan dat ze studenten hebben om ermee aan de slag te gaan.

- *Vernieuwen van werklocaties*

De MRDH zet ook in op het enerzijds behouden en anderzijds beter benutten van de beschikbare ruimte om te werken. Hierbij ondersteunt de MRDH gemeenten om de verduurzaming van bedrijventerreinen te stimuleren en adviseert de gemeenten over verduurzaming van kantoren. Hiermee draagt de MRDH op strategisch niveau en beleidsniveau bij aan de ruimtebehoefte die het mkb kent en stimuleert de MRDH de verduurzaming en revitalisering van werklocaties.

3. Definities mkb, breed mkb en startups en scale ups

Hieronder worden kort de definities voor respectievelijk, mkb, breed mkb, startups en scale ups omschreven. In bijlage 2 vindt u ook nog een aantal feiten en cijfers over de omvang van het mkb in de metropoolregio en provincie.

Definitie mkb (RVO, z.d.)

Mkb staat voor midden- en kleinbedrijf en kent een aantal kenmerken:

- Micro mkb: minder dan 10 werknemers en een jaaromzet van hoogstens €2 miljoen.
- Klein mkb: minder dan 50 werknemers en een jaaromzet van hoogstens €10 miljoen.
- Middelgroot mkb: minder dan 250 werknemers en een jaaromzet van hoogstens €50 miljoen.

Definitie breed mkb
Het brede mkb bestaat uit de bedrijven die al wat langer bestaan. Vaak zijn het de kleine ondernemers met niet meer dan tien werknemers. Het gaat om een diverse groep bestaande uit bijvoorbeeld familiebedrijven, gespecialiseerde dienstverleners, industriële bedrijven die toeleverancier zijn in productieketens of ambachtelijke bedrijven. Het brede mkb kent in internationaal perspectief vaak een relatief lage productiviteit en een beperkte groei. De verklaring daarvoor is dat het brede mkb (ook wel het peloton genoemd) vaak moeite heeft (door gebrek aan tijd, financiële middelen en capaciteit) om nieuwe technologie en ontwikkelingen in hun bedrijfsprocessen te verwerken. Ook is het brede mkb vaak niet aangehaakt bij de netwerken waar die nieuwe ontwikkelingen zich afspelen (Platform 31, 2019).

Definitie startups en scale ups
- Een startup is een startend bedrijf met een innovatief business model in de leeftijdscategorie 0 tot 5 jaar.
- Een scale up is een bedrijf met een gemiddelde groei van 20 procent of meer per jaar in werknemers (FTE) of omzet gedurende een meetperiode van drie jaar. Daarnaast moet het bedrijf minstens 10 fulltime werknemers (FTE) in dienst hebben aan het begin van de meetperiode (CBS hanteert de definitie van het OECD, 2016).

Volgens deze definities zijn startups en scale ups ook te beschouwen als MKB, maar met een (vaak) ander ontwikkelverloop.

4. Aanpak 2018-2022
In de coronacrisis is de MRDH het “Sterker uit de crisis” programma gestart. Veel mkb-bedrijven kwamen in een moeilijke positie terecht toen plotseling winkels en restaurants moesten sluiten, omzetten terugliepen en veel werkzaamheden van fysiek naar digitaal gingen. Om mkb-bedrijven daarin te ondersteunen konden gemeenten projecten indienen waarbij het doel was om mkb’ers en werknemers te helpen bij de digitalisering van hun bedrijf. De projecten die daaruit voortvloeiden waren zeer uiteenlopend; van het informeren en het activeren van ondernemers (via bijvoorbeeld webinars, e-learnings, workshops) tot aan beschikbaar stellen van tools of het experimenteren met digitale innovaties.

Gemeenschappelijke geleerde lessen uit deze aanpak zijn: vinden van medewerkers om projecten uit te voeren blijkt lastig (ook voor de projectuitvoering is de arbeidskrapte te merken), ondernemers zijn moeilijk effectief te bereiken en het kost moeite om ondernemers te laten participeren in een project. Tijd, geld en niet genoeg urgentiegevoel spelen een rol bij de keuzes van een ondernemer. Hierdoor zijn bij sommige projecten te weinig ondernemers bereikt of heeft dit langer geduurd.

5. Vooruitblik
De nieuwe strategische agenda geeft aanleiding om opnieuw naar het thema versterken mkb te kijken. Hierbij ligt nu de focus op de toepassing van innovatie bij het breed mkb. De indicatoren die in het concept-ontwerp Strategische Agenda worden benoemd, koppelen we aan de aanpak voor het versterken van het mkb, zodat de effecten van de aanpak door de MRDH goed gemeten kunnen worden.

Onder het thema: **versterken mkb en innoveren** vallen de volgende actielijnen:
- *Versterken mkb*
    - Versterken accounthouderschap bij gemeenten
        - Onder andere kennisdeling en netwerkvorming
    - Bijdragen aan regionale projecten gericht op de ondersteuning van het mkb

        - Input voor projecten volgt uit bovenstaand netwerk. Focus op toegepaste innovatie in het mkb op regionale schaal.
- *Versterken innovatie-ecosysteem en innovatieprogramma's*
    - Region of the Future programma
        - Samen met Yes!Delft worden oplossingen ontwikkeld voor regionale innovatievraagstukken. Startups ontwikkelen schaalbare, commerciële en technische haalbare oplossingen en gemeenten kunnen hier optreden als eerste klant. De nieuwe producten en diensten zorgen voor stageplaatsen, nieuwe bedrijvigheid, kostenbesparingen en productiviteitsgroei.
    - Sectorale innovatieprogramma's en innovatieprojecten (focus op het toepassen van innovatie bij het mkb)
    - Regionale aanpak startups en scale ups: voor startups en scale ups wordt door de MRDH en aantal gemeenten in de metropoolregio gewerkt aan een aparte regionale aanpak.

- *Versterken accounthouderschap gemeenten*

Specifiek voor het onderdeel versterken accounthouderschap bij gemeenten houden we momenteel interviews met accountmanagers binnen de MRDH-gemeenten. Op basis van deze interviews, ervaringen vorige projecten en gesprekken met stakeholders maken we de aanpak voor het versterken van het mkb. In de aanpak komt een onderdeel gericht op de ondersteuning van accountmanagers van de MRDH-gemeenten waarmee de MRDH een bijdrage levert aan een verbeterde ondernemersdienstverlening. Onderdeel daarvan is ook de samenhang tussen initiatieven te zoeken en samenwerking op initiatieven te stimuleren. De MRDH werkt op die manier ook mee aan een transparanter systeem van dienstverlening en goede communicatie over projecten, programma's, initiatieven en regelingen voor het mkb.

- *Rol van de MRDH*

De MRDH helpt haar gemeenten de ondernemersdienstverlening te verbeteren door de samenhang tussen initiatieven te versterken en het accounthouderschap bij gemeenten te ondersteunen. Dit doen we met name door netwerkvorming en kennisdeling. Ook draagt de MRDH financieel bij aan initiatieven van gemeenten om hun mkb'ers te ondersteunen. Er is een groot aanbod aan dienstverlenende partijen. We zoeken naar een goede samenwerking met andere organisaties en zijn op zoek naar waar we complementair kunnen zijn aan elkaars aanbod in deze opgave. In het maken van een concrete aanpak houden we dus goed rekening met de programma's van andere stakeholders, zoals de provincie Zuid-Holland die een eigen uitvoeringsprogramma breed mkb heeft en Innovation Quarter die een aantal ondersteuningsprogramma's uitvoert, zoals het Investor readiness programma en een Internationaal talent programma.

Bronnen:

- Birch. (2022). Rapport Factbook, Resultaten, analyse en aanbevelingen Digitalisering MKB in de Provincie Zuid Holland.
- KplusV (2021). Onderzoek: Versterken van de impact van de dienstverlening aan het mkb, in opdracht van Min. EZK.
- Nederlands Comité voor Ondernemerschap. Adviesbrief Dienstbare Dienstverlening.
- OECD (2016)
- Platform 31. (2019). Aan de slag voor het brede mkb. Rapport.
- RVO. (z.d.). Mkb Toets. Mkb-toets (rvo.nl)

Bijlage 1: Feiten en cijfers

Uit een onderzoek van Birch in opdracht van de provincie Zuid-Holland zijn er in totaal 343.829 vestigingen in de provincie Zuid-Holland (2020 ,analyse gebaseerd op 105.391 vestigingen).
Verdeling aantal vestigingen:

- Ruim drie kwart (77%) van alle vestigingen in Zuid Holland zijn micro vestigingen (minder dan 10 werknemers)
- Bijna een vijfde deel (19%) zijn kleine vestigingen (minder dan 50 werknemers)
- Een relatief kleine groep (4%) zijn midden vestigingen (50-250 werknemers)

Als we kijken naar de arbeidsplaatsen verdeeld over het mkb is de verdeling evenwichtiger.

- De meeste arbeidsplaatsen zijn te vinden bij de midden bedrijven (39%).
- Bij kleine bedrijven ligt dit percentage iets lager (35%)
- 26% van het aantal arbeidsplaatsen is te vinden bij micro bedrijven.

De grootste sectoren binnen Zuid-Holland en ook de metropoolregio zijn:

1. Handel. Binnen deze sector zien we dat het aandeel van de detailhandel en groothandel in alle drie de grootteklassen het grootst zijn.
2. Gezondheids- en welzijnszorg. Hierbinnen is gezondheidszorg de grootste groep.
3. Specialistische zakelijke diensten. Hier vallen meerdere sectoren onder die een groot aandeel hebben.

Startups en scale ups
Binnen de metropoolregio Rotterdam Den Haag bevinden zich 679 startups (opgericht vanaf 2016). Bijna 1 op de 5 startups is actief in de IT sector (zoals Gaming, Enterprise en Security). Daarna zijn onder meer Health en Energy grote sectoren. Minder dan 5% van de startups groeit door tot een scaleup.

Het overgrote deel van de scale ups in de metropoolregio komt uit vier sectoren: Handel, Communicatie, Specialistische zakelijke diensten en Verhuur en overige zakelijke diensten. Volgens het CBS zijn er 325 scale ups in de metropoolregio met samen zo'n 40.000 FTE waarvan naar schatting de helft in de afgelopen drie jaar is gerealiseerd. Scale ups zorgen voor zo'n 5% van de werkgelegenheid in de metropoolregio (2021). De totale werkgelegenheid in de MRDH is de afgelopen 10 jaar dus gegroeid met ruim 100 duizend banen. Een scale up groeit met gemiddeld ruim 20 banen (in FTE) per jaar en er worden elk jaar gemiddeld zo'n 300 scale ups geteld. In deze tienjaarsperiode hebben scale ups dus substantieel bijgedragen aan de groei van de werkgelegenheid in de regio.

Bijlage 2: Typologie dienstverlenende partijen

Je kunt de volgende typen dienstverleners van elkaar onderscheiden:

- **Overheidsorganisatie op landelijk, regionaal en lokaal niveau:**

Landelijk	*Regionaal*	*Lokaal (gemeente)*
KVK	ROM: Innovation Quarter	Accounthouders gemeenten
RVO	Werkgeverservicepunt	Ondernemersloketten
Belastingdienst	Mobiliteitsteams	Lokale programma's
UWV	Regionale programma's	
	Publiek-private samenwerkingen	

Het landelijk ondernemersdienstverleningsbeleid is in handen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Provincies zijn verantwoordelijk voor het stimuleren van de regionale economie. Gemeenten zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor ondernemers.

- **Landelijke semipublieke dienstverlening en non-profit organisaties**
- **Vertegenwoordiging mkb**
  Werkgeversorganisaties, brancheverenigingen en vakbonden. Ze zijn een aanspreekpunt voor ondernemers en leveren informatie op hun website. Ze acteren zowel landelijk als op regionaal niveau. De belangrijkste partijen zijn:
  a. VNO-NCW
  b. Brancheorganisaties
  c. MKB Nederland
  d. Ondernemend Nederland
- **Private dienstverleners**
  a. Accountants
  b. Banken
  c. Coaches
  d. Adviesbureaus etc.
- **Arbeidsmarkt, zoals Leerwerkloketten**
- **Beleids- en regiefunctie**
  a. Ministeries
  b. Provincies: provincie Zuid-Holland
  c. UWV

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

VERSLAG

Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat
Woensdag, 23 november 2022, 18.00-20.00

Presentatieruimte MRDH, Westersingel 12, Rotterdam

Aanwezig

Voorzitter	Karin Kayadoe	Midden-Delfland	Sandra Koppert
Secretaris	Marjolein Steinebach	Nissewaard	N. Kiers- de Goeij
Albrandswaard	Richard Hondebrink	Pijnacker-Nootdorp	Saskia Kleewein
Barendrecht	Martijn Troost Nando Jansen	Ridderkerk	Karin Kayadoe
Capelle aan den IJssel	Cor Schaatsbergen Hilde Groenendijk	Rijswijk	-
Den Haag	Caroline Peeck	Rotterdam	I. Elfilali Joan Nunnely
Delft	Kristel Wattel Eva Brussaard	Schiedam	Wijnand de Leeuw
		Vlaardingen	Nol Kloosterman
		Voorne aan Zee	Marijke van der Velden Anneke Witte
Krimpen aan den IJssel	-	Wassenaar	I. van de Marel
Lansingerland	Brecht Weerheijm Frans Ammerlaan	Westland	-
Leidschendam-Voorburg	Marien van Wijk	Zoetermeer	Rigaud Markes Sicco Louw Juliette Meurs
Maassluis	-		

1. **Opening en mededelingen**
   De voorzitter opent de vergadering en geeft aan dat een toehoorder (Chris Aalberts, online journalist) heeft aangemeld voor de vergadering. Chris Aalberts was niet aanwezig bij de vergadering.

2. **Themasessie: Arbeidsmarkt en onderwijs**
   Zoals besproken in de vorige vergaderingen wordt er elke vergadering een themasessie besproken. Dit is de eerste themasessie over Arbeidsmarkt en Onderwijs. Hiervoor hebben de leden een memo ontvangen met achtergrondinformatie. De themasessie wordt ingeleid wordt ingeleid door wethouder Eric Faassen en hierna toegelicht aan de hand van een presentatie, deze presentatie wordt na de vergadering gedeeld met de leden.

Er worden twee stellingen besproken:
1) In plaats van aandacht voor zij-instromers en bijscholing van werknemers zou meer aandacht moeten gaan naar omscholing van mensen zonder werk (van werkloos naar werkend)
De adviescommissieleden voeren de discussie over deze stelling, hierbij wordt er aangegeven dat het belangrijk is om de doelgroep (van werkloos naar werkend) ook mee te nemen maar dat hier wel een kostenbatenanalyse voor gemaakt moet worden. Het moet niet ten koste van gaan de huidige doelgroepen zij-instromers en bijscholing van werknemers.
2) Investeren in aandacht voor en profilering van praktisch beroepsonderwijs in het primair- en voortgezet onderwijs is broodnodig
Hierbij geven de leden aan dat het belangrijk is om kinderen zo snel mogelijk in aanraking te brengen met dit soort beroepen en de waardering voor het MBO te verhogen. De aanwezigen maken een opmerking in hoeverre dit een taak van de MRDH is en stellen voor in ieder geval ook aansluiting te zoekenbij bestaande initiatieven (zoals stichting JINC).

3. Proces wijziging GR
Jos Wassens (MRDH) geeft een toelichting op het proces van de wijziging GR. De presentatie wordt rondgestuurd na de vergadering.
Er wordt een opmerking gemaakt over de inspraakregeling van burgers. De inspraakregeling was al opgenomen in het reglement van orde en wordt nu opgenomen in de GR. Daarnaast wordt er aangegeven dat burgerparticipatie meegenomen wordt als onderwerp in de grote evaluatie van de GR MRDH in 2024.
Dit onderwerp komt in een latere vergadering terug waarbij er een advies wordt opgesteld aan het algemeen bestuur voor formele vaststelling.

4. Kadernota (informerend)
Wethouder Mario Bianchi licht het onderwerp toe aan de hand van een presentatie (de presentatie wordt gedeeld met de leden). Dit is het startpunt voor het jaarlijkse begrotingsproces. Op 19 april 2023 start de zienswijzeprocedure over de begroting MRDH 2024, deze zienswijzeperiode eindigt op 12 juli 2023. De begroting van 2024 wordt uiteindelijk vastgesteld door het algemeen bestuur MRDH op 8 september 2024.
Er wordt een opmerking gemaakt over de periode van besluitvorming van de begroting en de zomerperiode. Hierin wordt toegelicht dat alle besluitvormende vergadering na de formele schoolvakanties gepland zijn.

5. Vaststellen conceptverslag 23 november 2023
Het verslag van de vorige vergadering wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Ter informatie: raadsinformatiebrief rekenkameronderzoek
Geen opmerkingen.

7. Rondvraag
De volgende vergadering staat gepland op 19 april. Centraal staat dan de advisering voor de Strategische Agenda. Op 12 en 13 april, voorafgaand aan de vergadering, worden er informatiesessies georganiseerd waarbij de rode draden van de zienswijzen worden toegelicht en er gelegenheid is voor het stellen van vragen.

De vergadering wordt afgesloten met de vraag hoe de leden de eerste themasessie hebben ervaren. Opmerkingen/aandachtspunten:
- De themasessie wordt als positief ervaren en geeft ruimte voor een regionaal gesprek

- Goed als er iets meer ruimte voor discussie wordt gemaak.
- De stellingen/vragen vooraf meegeven zodat de leden kunnen voorbereiden
- Ook de rol van de MRDH in het speelveld schetsen en de relatie met andere partners op het domein wat besproken wordt.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag d.d. **19 april 2023**

de secretaris,	de voorzitter,
Marjolein Steinebach	Karin Kayadoe